

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 12.3.2013
COM(2013) 134 final

2013/0075 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

o stališču glede predloga za spremembo prilog A in B k Stockholmski konvenciji o obstojnih organskih onesnaževalih, ki se sprejme v imenu Evropske unije na šestem zasedanju Konference pogodbenic

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Stockholmska konvencija o obstojnih organskih onesnaževalih¹ je bila sprejeta maja 2001 v okviru Programa Združenih narodov za okolje (UNEP). Evropska unija in njene države članice² so pogodbenice Konvencije³, določbe Konvencije pa se v zakonodaji EU izvajajo z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 850/2004 z dne 29. aprila 2004 o obstojnih organskih onesnaževalih in spremembi Direktive 79/117/EGS⁴ (uredba o obstojnih organskih onesnaževalih).

Splošni cilj Stockholmske konvencije je zaščititi zdravje ljudi in okolje pred obstojnimi organskimi onesnaževali. Navezuje se zlasti na previdnostni pristop, kot je določen v načelu 15 Deklaracije iz Ria o okolju in razvoju iz leta 1992. To načelo je udeleženo v členu 8 Konvencije, ki določa pravila za vključitev dodatnih kemikalij v priloge h Konvenciji.

Na šestem zasedanju Konference pogodbenic maja 2013 bi bilo treba sprejeti sklep, da se v Prilogo A k Stockholmski konvenciji, v katero so izvršene snovi, ki jih je treba odpraviti, doda nova snov heksabromociklododekan (HBCDD)⁵, ki jo je leta 2008 predlagala Norveška. Na istem zasedanju bi bilo treba sprejeti sklep o črtanju več posebnih izjem in sprejemljivih namenov za proizvodnjo, dajanje v promet in uporabo perfluorooktan sulfonske kisline (PFOS) in njenih derivatov.

HBCDD IN ZAKONODAJA EU

HBCDD se uporablja izključno kot aditivni zaviralec gorenja v ekspaniranem polistirenu (EPS), ekstrudiranem polistirenu (XPS), polistirenu z visoko udarno odpornostjo (HIPS) in polimerni disperziji za tekstil.

HBCDD je snov, ki je obstojna, se kopiči v organizmih in je strupena (PBT). Kot tak je bil na podlagi Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)⁶ opredeljen kot snov, ki vzbuja veliko zaskrbljenost (SVHC – Substance of Very High Concern). Leta 2011 je bil vključen⁷ v Prilogo XIV k uredbi REACH, s čimer je zanj začel veljati postopek avtorizacije iz navedene uredbe. Če torej želi kdo po 21. avgustu 2015 (t. i. datumu poteka) HBCDD dajati v promet in/ali ga uporabljati, mora Evropski agenciji za kemikalije (ECHA) do 21. februarja 2014 predložiti vlogo za avtorizacijo za zadevno uporabo. Po 21. avgustu 2015 bosta dajanje HBCDD v promet in njegova uporaba prepovedana, razen če se določeni osebi dodeli avtorizacija za določeno uporabo.

Po 21. avgustu 2015 bodo lahko v EU proizvajalci EPS, XPS, HIPS in tekstila, ki vsebujejo HBCDD, te materiale proizvajali samo ob pridobitvi avtorizacije. Uvoženi izdelki, ki vsebujejo HBCDD, so zunaj področja uporabe avtorizacije iz uredbe REACH.

¹ http://www.pops.int/documents/convtext/convtext_en.pdf

² Dve državi članici EU je še nista ratificirali (Italija in Malta).

³ UL L 209, 31.7.2006, str. 1.

⁴ UL L 158, 30.4.2004, str. 7.

⁵ Heksabromociklododekan (št. CAS: 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromociklododekan (št. CAS: 3194-55-6) in njegovi glavni diastereoizomeri: alfa-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-50-6), beta-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-51-7) in gama-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-52-8).

⁶ UL L 396, 30.12.2006, str. 1.

⁷ Uredba (EU) št. 143/2011 z dne 17. februarja 2011 o spremembi Priloge XIV k Uredbi (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij („REACH“), UL L 44, 18.2.2011, str. 2.

Snovi, uvrščene v priloge A, B in/ali C k Stockholmski konvenciji⁸, bo treba vključiti v uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih, da se v EU zagotovi ustreznost izvajanja glede na mednarodne obveznosti.

PFOS IN ZAKONODAJA EU

Na četrtem zasedanju Konference pogodbenic Konvencije, ki je potekalo med 4. in 8. majem 2009, je bilo med drugim dogovorjeno, da se PFOS in njeni derivati uvrstijo v Prilogo B h Konvenciji z več posebnimi izjemami in sprejemljivimi nameni. Izvedbena zakonodaja EU je bolj omejevalna kot Stockholmska konvencija, saj ne vključuje izjem in sprejemljivih namenov, ki so bili v EU že prepovedani na podlagi uredbe REACH. Razlog za to je upoštevanje splošnega načela nezniževanja ravni varstva okolja v EU.

POSTOPEK ZA DODAJANJE NOVIH OBSTOJNIH ORGANSKIH ONESNAŽEVAL IN SPREMINJANJE PRILOG H KONVENCIJI

V skladu s členom 8 Konvencije lahko pogodbenice Sekretariatu predložijo predloge za uvrstitev kemikalije v priloge A, B in/ali C. Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal predloge prouči.

Če se na podlagi tega pregleda ugotovi, da ima lahko kemikalija zaradi svojega prenosa v okolju na velike razdalje škodljive učinke na zdravje ljudi in/ali okolje, tako da so potrebni globalni ukrepi, gre predlog v nadaljnjo obravnavo, pri čemer se pripravi ocena obvladovanja tveganj, ki vključuje analizo možnih nadzornih ukrepov. Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal na podlagi tega priporoči, ali naj Konferenca pogodbenic obravnava uvrstitev kemikalije v priloge A, B in/ali C. Končno odločitev sprejme Konferenca pogodbenic.

Spremembe prilog A, B in/ali C začnejo za EU veljati eno leto po datumu, ko depozitar seznanj pogodbenice z dejstvom, da je Konferenca pogodbenic navedene spremembe sprejela.

PRIPOROČILA ODBORA ZA PREGLED OBSTOJNIH ORGANSKIH ONESNAŽEVAL

Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal se je na svojem osmem sestanku oktobra 2012 odločil priporočiti uvrstitev HBCDD v Prilogo A h Konvenciji s posebnimi izjemami za proizvodnjo in uporabo te snovi v EPS in XPS v stavbah. Priporočilo odbora temelji na obstoju nadomestnih snovi za HBCDD. Vendar sta njihova razpoložljivost v zadostnih količinah in odgovor na morebitno potrebo po prilagoditvi proizvodnega sistema za XPS in EPS v stavbah kratkoročno vprašljiva, zlasti za nekatere države v razvoju.

Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal v tej odločitvi tudi ugotavlja, da bo odstranjevanje izrabljenih proizvodov in izdelkov, ki vsebujejo HBCDD, dolgoročen vir emisij v okolje ter da bi se, če se HBCDD uvrsti v Prilogo A h Konvenciji, z ukrepi za ravnanje z odpadki v skladu s členom 6(1)(d) Konvencije zagotovila taka odstranitev proizvodov in izdelkov, ki vsebujejo HBCDD, da bi bilo obstojno organsko onesnaževalo v njih uničeno ali drugače odstranjeno na okolju primeren način.

Zadevni odbor se je v skladu s členom 8(9) Konvencije odločil to priporočilo predložiti v obravnavo Konferenci pogodbenic na zasedanju maja 2013.

Poleg tega je Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal sprejel več priporočil o nadomestnih snoveh za odprte uporabe PFOS. V njih navaja, da so zdaj na voljo informacije o dostopnosti na trgu in učinkovitosti varnejših nadomestnih snovi za PFOS za naslednje namene, ter poziva pogodbenice, naj prenehajo uporabljati PFOS za te namene: pene za

⁸ Enako velja za snovi, dodane v priloge I, II in/ali III k Protokolu Ekonomske komisije ZN za Evropo o obstojnih organskih onesnaževalih.

gašenje požarov; insekticide za zatiranje rdečih ognjenih mravelj (*Solenopsis invicta*) in termitov; površinsko nanašanje dekorativnih kovinskih prevlek; preproge; usnje in oblačila; tekstil in oblazinjenje. Odbor prav tako poziva pogodbenice, naj uporabo PFOS v površinskem nanašanju trdih kovinskih prevlek omejijo na zaprte sisteme.

PRIPOROČILA ODBORA ZA PREGLED OBSTOJNIH ORGANSKIH ONESNAŽEVAL IN ZAKONODAJA EU

Če bo Konferenca pogodbenic maja 2013 upoštevala priporočilo Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal, bo rezultat mednarodna prepoved proizvodnje, dajanja v promet in uporabe HBCDD, razen za uporabo v EPS in XPS za namene, povezane s stavbami. Ta posebna izjema bo veljala pet let, to obdobje pa bo po potrebi mogoče podaljšati še za pet let.

Zaradi uvrstitve HBCDD v Prilogo A h Konvenciji bodo potrebne spremembe uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih. V skladu z njenim členom 14(1) so v primeru dodajanja snovi Konvenciji spremembe prilog k navedeni uredbi mogoče v skladu z običajnimi postopki v odboru, določenimi v členu 5a Sklepa 1999/468/ES⁹, ob upoštevanju členov 10 in 11 Uredbe (EU) št. 182/2011¹⁰.

HBCDD bi bilo treba v Konvencijo vključiti v primernem trenutku, tako da bi se lahko posledična sprememba uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih uporabljala od dokončanja postopka avtorizacije za HBCDD iz uredbe REACH. Zato bi bilo morda treba pogodbenicam Konvencije omogočiti, da prenos zadevnega sklepa Konference pogodbenic odložijo do februarja 2016.

Časovno omejena izjema, predvidena v Konvenciji, ima podoben cilj kot postopek avtorizacije iz uredbe REACH. Z obema mehanizmoma so akterji prisiljeni v postopno odpravo problematičnih snovi, pri čemer se jim za to omogoči dovolj časa. V primeru HBCDD bosta instrumenta časovno sovpadala, tako da bosta imela podobne učinke za večino¹¹ trga EU. Proizvajalci, prodajalci in uporabniki HBCDD v EPS in XPS, ki se uporabljata za namene, povezane s stavbami in vključene v izjemo, bodo lahko zaprosili za avtorizacije na podlagi uredbe REACH in jih izkoriščali. Proizvajalci, prodajalci in uporabniki HBCDD v HIPS, tekstilu ter EPS in XPS – kadar se uporabljata za namene, ki niso povezani s stavbami – morajo preiti na nadomestne snovi. Vendar zaradi razpoložljivosti nadomestnih snovi in majhnosti zadevnih trgov ter – v primeru tekstila – glede na sedanja tržna gibanja, ki v zadnjih letih kažejo precejšen upad uporabe HBCDD, ni verjetno, da se bodo akterji na zadevnih trgih odločali za naložbe v vloge za avtorizacijo. Zato se tudi brez uvrstitve HBCDD v Konvencijo pričakuje, da bodo v EU te uporabe postopno odpravljene, po 21. avgustu 2015 pa dejansko prepovedane na podlagi uredbe REACH.

Čeprav je učinek obeh ukrepov za trg EU večinoma podoben, bosta uvrstitve HBCDD v Konvencijo in izvajanje v zakonodaji EU prinesla precejšnjo dodano vrednost. HBCDD je obstojno organsko onesnaževalo, ki se lahko v okolju prenaša na velike razdalje. Zato

⁹ Sklep Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil (UL L 184, 17.7.1999, str. 23).

¹⁰ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije, UL L 55, 28.2.2011, str. 13.

¹¹ Leta 2008 je bilo od vsega HBCDD, uporabljenega v EU, 96,3 % uporabljenega v EPS in XPS. V skladu z leta 2011 pripravljeno Oceno porabe HBCDD v EPS in XPS v povezavi z nacionalnimi zahtevami glede požarne varnosti (glej <http://www.klif.no/publikasjoner/2819/ta2819.pdf>) se v Evropi 70 % EPS uporabi za namene, povezane s stavbami, 25 % v pakiranju in 5 % za druge namene. Za material za pakiranje se na splošno šteje, da ne vsebuje HBCDD. Torej se velika večina EPS, ki vsebuje HBCDD, uporabi za namene, povezane s stavbami. XPS, ki vsebuje HBCDD, naj bi se uporabljal samo za namene, povezane s stavbami.

postopek avtorizacije iz uredbe REACH morda ne bo zadoščal za zaščito državljanov EU in okolja pred škodljivimi učinki HBCDD, saj ne bo vplival na proizvodnjo in uporabo HBCDD v tretjih državah. Potrebno je torej globalno ukrepanje. Poleg tega se bodo z uvrstitvijo HBCDD v Konvencijo zagotovili enaki konkurenčni pogoji uporabnikom v EU in tistim v tretjih državah. Medtem ko mora prva skupina na podlagi uredbe REACH vlagati v prehod na nadomestne snovi in/ali pripravo vlog za avtorizacijo, druga skupina trenutno ni pod takimi pritiski, saj za uvožene izdelke avtorizacija iz uredbe REACH ni potrebna. Z uvrstitvijo HBCDD s časovno omejeno izjemo v Konvencijo bodo akterji iz tretjih držav prisiljeni začeti vlagati v prehod na nadomestne snovi, tako kot so v to primorani uporabniki EU na podlagi postopka avtorizacije iz uredbe REACH.

Ko bo Konferenca pogodbenic sprejela priporočilo Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal o HBCDD, bi ga bilo treba v zakonodaji EU izvajati tako, da bi se uredba REACH in uredba o obstojnih organskih onesnaževalih dopolnjevali, ne pa si nasprotovali. To pomeni, da bo izjema za uporabe, povezane s stavbami – ko se bo izvajala z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih –, omejena na tiste uporabe, ki so dovoljene na podlagi uredbe REACH. Ta pristop bo v skladu s splošnim načelom nezniževanja ravni varstva okolja v EU. Z njim se bodo tudi zaščitile naložbe akterjev na trgu, ki so uspešno pridobili avtorizacije na podlagi uredbe REACH. Izjema na podlagi uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih bo treba časovno omejiti. To pomeni, da bo izjema potekla pet let po začetku veljavnosti (februarja 2021), če ne bo podaljšana. Če pa bo kljub informacijam, ki jih je predložila zadevna gospodarska panoga, za nadomestitev HBCDD potrebnega več časa, lahko EU predlaga podaljšanje veljavnosti izjeme iz Konvencije še za pet let (do februarja 2026).

Kar zadeva PFOS in njene derivate, črtanje posebnih izjem, navedenih v sklepu Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal, ne bo vplivalo na zakonodajo EU, saj se zadevne izjeme bodisi niso izvajale z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih bodisi so že potekle. Edino odstopanje od tega je izjema za uporabo PFOS v površinskem nanašanju trdih kovinskih prevlek v odprtih sistemih, saj je za to kemikalijo v navedeni uredbi trenutno predvidena izjema, kadar se uporablja kot omočilo v nadzorovanih sistemih galvanizacije. Vendar je ta izjema v uredbi o obstojnih organskih onesnaževalih dovoljena le do 26. avgusta 2015.

STALIŠČE EU

Glede na zgoraj navedeno bi morala Evropska unija na šestem zasedanju Konference pogodbenic Stockholmske konvencije podpreti uvrstitev HBCDD v Prilogo A h Konvenciji (razen za njegovo proizvodnjo in uporabo v EPS in XPS v stavbah). Pogodbenicam Konvencije bi bilo treba omogočiti, da prenos uvrstitve HBCDD odložijo do februarja 2016. Poleg tega bi morala Evropska unija podpreti črtanje zadevnih posebnih izjem in sprejemljivih namenov za PFOS in njene derivate, razen za uporabo teh snovi kot omočil v nadzorovanih sistemih galvanizacije. Navedeno izjemo bi bilo treba ohraniti do poteka njene veljavnosti leta 2015. Po tem se njena veljavnost ne bi smela podaljšati.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCENE UČINKA

Pomembna tveganja in socialno-ekonomske vidike v zvezi z uporabo HBCDD v EU in po svetu je leta 2008 raziskala ECHA, med letoma 2009 in 2012 pa še Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal. Obe raziskavi sta vključevali posvetovanje z zainteresiranimi stranmi.

POSVETOVANJE

Ko je bila priporočena vključitev HBCDD v Prilogo XIV k uredbi REACH, je ECHA v podporo priporočilu pripravila dokument o ozadju¹². Ta je temeljil na dokumentu z naslovom Podatki o proizvodnji, uvozu, izvozu, uporabah in sproščanju HBCDD ter informacije o mogočih nadomestnih snoveh zanj („Data on Manufacture, Import, Export, Uses and Releases of HBCDD as well as Information on Potential Alternatives to its Use“)¹³. O obeh dokumentih je potekalo javno posvetovanje.

Informacije, predstavljene v navedenih dveh dokumentih o proizvodnji, uvozu in izvozu ter uporabah in sproščanju ob uporabah, temeljijo na poročilu o oceni tveganja in dodatnih podatkih, ki jih je leta 2008 zagotovila skupina industrijskih uporabnikov HBCDD. Ti dodatni podatki zajemajo zbirne podatke o skupni prodaji in porabi HBCDD v vsej EU za vsako leto v obdobju 2003–2007. Informacije o mogočih nadomestnih snoveh za HBCDD izhajajo iz najrazličnejših virov, vključno s pregledi, ki so jih izvedli gospodarska panoga in regulativni organi, da bi opredelili mogoče nadomestne snovi/tehnike.

Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal je na svojem sedmem sestanku sprejel oceno obvladovanja tveganj za HBCDD¹⁴. O njej so bila med letoma 2010 in 2012 izvedena posvetovanja z zainteresiranimi stranmi, vključno s predstavniki panoge. Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal je pozval začasno delovno skupino o HBCDD, ki je pripravila oceno obvladovanja tveganj, naj zbere dodatne informacije o HBCDD. Dogovoril se je, da bo pregledal dodatne informacije in na svojem osmem sestanku proučil, ali naj opredeli prilogo h Konvenciji in mogoče izjeme, ki jih bo obravnavala Konferenca pogodbenic v zvezi z uvrstitvijo HBCDD. Informacije je predložilo 26 pogodbenic in držav opazovalk¹⁵, poleg tega pa še sedem nevladnih opazovalcev¹⁶.

REZULTATI POSVETOVANJA

Uvrstitev HBCDD v Konvencijo v skladu s priporočilom Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal in posledično izvajanje v EU z uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih bosta privedla do prepovedi proizvodnje, dajanja v promet in uporabe HBCDD v HIPS in tekstilu, pa tudi v EPS in XPS za namene, ki niso povezani s stavbami.

HIPS

V skladu z dokumenti, ki jih je objavila ECHA, se HIPS s HBCDD uporablja predvsem v video in stereo opremi, razdelilnih omaricah za električne vode v gradbeništvu ter oblogah hladilnikov. Različni viri ocenjujejo, da znaša vsebnost HBCDD v ognjeodpornem HIPS 1–7 % (masni delež), v poročilu o oceni tveganja v EU pa je bila kot stvarna ocena najslabšega mogočega primera upoštevana 7-odstotna vsebnost HBCDD v HIPS. Količina za to uporabo

¹² <http://echa.europa.eu/documents/10162/42ddec00-863a-4cff-abd2-6d4b39abe114>.

¹³ <http://echa.europa.eu/documents/10162/eb5129cf-38e3-4a25-a0f7-b02df8ca4532>.

¹⁴ UNEP/POPS/POPRC.7/19/Add.1, na voljo na:

<http://chm.pops.int/Convention/POPsReviewCommittee/POPRCMeetings/POPRC7/POPRC7Document/s/tabid/2267/language/en-US/Default.aspx>.

¹⁵ Argentina, Azerbajdžan, Brazilija, Bolgarija, Kambodža, Kamerun, Kanada, Kitajska, Gvatemala, Indonezija, Irska, Izrael, Italija, Kiribati, Latvija, Mali, Mehika, Monako, Mjanmar, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Romunija, Tajska in Združene države Amerike.

¹⁶ Družbi Great Lakes Solutions in Green Chemicals Srl, mednarodna mreža za odpravo obstojnih organskih onesnaževal IPEN, industrija polistirenske pene, združenje proizvajalcev ekstrudirane polistirenske pene XPSA, (skupaj) panožni združenji EXIBA (sektorska skupina sveta Cefic) in EPS (PlasticsEurope) ter nekdanji član Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal.

se v Evropi v zadnjih nekaj letih ni spremenila in se ocenjuje na 210 ton/leto (1,81 % celotne uporabe HBCDD v EU).

Uporaba HBCDD v HIPS ni razširjena in razumno je domnevati, da so za ta namen na voljo nadomestni zaviralci gorenja. Kot nadomestne snovi za HBCDD se lahko v HIPS uporabljajo naslednje kemikalije: etilenbis(tetrabromoftalimid) (EBTPI – možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja); dekabromodifeniletan (DBDPE – možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja). DBDPE se navadno uporablja v HIPS in tekstilu z boljšim učinkom in za približno enako ceno kot HBCDD; trifenil fosfat (možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja); bisfenol A bis(bifenil fosfat) (BDP – možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja); difenil krezil fosfat (možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja).

Druge kemikalije, ki se lahko uporabljajo kot nadomestne snovi za HBCDD v HIPS, vključujejo različne bromirane zaviralce gorenja, ki se uporabljajo v povezavi z antimonovim trioksidom (ATO). To so: tris(tribromoneopentil)fosfat; tetrabromobisfenol A-bis(2,3-dibromopropil eter) (TBBPA-DBPE); 2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoksi)-1,3,5 triazin; etan-1,2-bis(pentabromofenil) in etilenbis(tetrabromoftalimid).

Na trgu so tudi nadomestni materiali za HIPS. Natančneje, v električnih proizvodih je mogoče HIPS nadomestiti z različnimi materiali, vključno z mešanici polikarbonata / akrilonitril butadien stirena (PC/ABS), polistirena / polifenilen etra (PS/PPE) in polifenilen etra / polistirena z visoko udarno odpornostjo (PPE/HIPS) brez zaviralcev gorenja ali z nehalogeniranimi fosforjevimi zaviralci gorenja.

Tekstil

V skladu z dokumenti, ki jih je objavila ECHA, se HBCDD v tekstilu uporablja za uskladitev z britanskimi in nemškimi (DIN) standardi za zaviralce gorenja, in sicer predvsem v oblazinjenem pohištvu in sedežih prevoznih sredstev, draperijah, gradlju za žimnice ter tekstilu za notranjo opremo in avtomobilskem tekstilu. Verjetna koncentracija HBCDD v končnem proizvodu je ocenjena na 10–15 %. Po znatnem zmanjšanju te uporabe v zadnjih nekaj letih se ocenjuje, da se v premazih za tekstil trenutno uporabi le 210 ton/leto (1,81 % celotne uporabe HBCDD v EU).

Domnevalo se je, da sta razmeroma majhna količina HBCDD, uporabljena v premazih za tekstil, in veliko zmanjšanje te uporabe v zadnjih nekaj letih posledica razpoložljivosti enako učinkovitih nadomestnih snovi. Uporabi zaviralcev gorenja v tekstilu se je mogoče izogniti, če je sam material nevnetljiv ali težko vnetljiv. Zato se lahko nekateri naravni materiali, kot je volna, uporabljajo kot barierni materiali v pohištvu. Med drugimi samodejno ognjeodpornimi materiali so rajon z dodatkom fosforja, poliestrska vlakna in aramidi. Na voljo je tudi več kemikalij, s katerimi je mogoče neposredno nadomestiti HBCDD v tekstilu.

Za premazovanje tekstila nadomestne kemične snovi za HBCDD vključujejo dekabromodifeniletan (DBDPE – možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja); etilenbis(tetrabromoftalimid) (možnost je tehnično izvedljiva, dostopna na trgu in se veliko uporablja); klorirane parafine (možnost je tehnično izvedljiva, dostopna in se veliko uporablja) in amonijeve polifosfate (možnost je tehnično izvedljiva, dostopna in se veliko uporablja). Vendar je treba opozoriti, da so to – razen amonijevih polifosfatov – halogenirane in obstojne snovi, ki bi bile lahko pozneje tudi same uvrščene med obstojna

organska onesnaževala. Poleg tega so klorirani parafini s kratkimi verigami (SCCP) že omejeni¹⁷ na podlagi uredbe o obstojnih organskih onesnaževalih.

Pri tekstilu je mogoče požarno varnost doseči tudi z intumescenčnimi sistemi. Intumescenca je tvorba ogljikove pene, ki deluje kot toplotna izolacija. Intumescenčni sistem je navadno kombinacija vira ogljika, iz katerega se tvori pena, spojine, ki proizvajajo kislino, in razgradljive spojine, ki ustvarja potisne pline za tvorbo ogljikove pene.

EPS in XPS za namene, ki niso povezani s stavbami

V skladu z leta 2011 pripravljenim poročilom z naslovom Ocena porabe HBCDD v EPS in XPS v povezavi z nacionalnimi zahtevami glede požarne varnosti („Assessment of the consumption of HBCDD in EPS and XPS in conjunction with national fire requirements“)¹⁸ se v EU 70 % EPS uporabi za namene, povezane s stavbami, 25 % v pakiranju (industrijska in živilska embalaža) in 5 % za druge namene. Za material za pakiranje se na splošno šteje, da ne vsebuje HBCDD. Glavna uporaba EPS s HBCDD, ki ni povezana s stavbami, je uporaba v otroških avtomobilskih sedežih za izpolnitev zahtev standarda FMVSS 302. Kot kaže, se XPS, ki vsebuje HBCDD, v EU ne uporablja za namene, ki niso povezani s stavbami.

V dveletnem obdobju posvetovanja niso vlade ali zadevna gospodarska panoga zaprosile za nobeno posebno izjemo za uporabo EPS in XPS za namene, ki niso povezani s stavbami. Zato se domneva, da se za navedene namene uporabljajo bodisi nadomestne kemikalije bodisi nadomestni materiali.

EPS in XPS za namene, povezane s stavbami

HBCDD se v EU uporablja predvsem v proizvodnji EPS in XPS. EPS, ki vsebuje HBCDD, se uporablja predvsem za namene, povezane s stavbami. Za XPS, ki vsebuje HBCDD, se zdi, da se uporablja samo za namene, povezane s stavbami.

Trenutno je na voljo primeren zaviralec gorenja, vendar v nezadostnih količinah za nadomestitev HBCDD, kar zadeva večino s stavbami povezanih namenov XPS ali EPS, saj bi bili potrebni veliko večji deleži nehalogenega zaviralca gorenja (EPS in XPS vsebujeta 0,7 % oziroma 2,5 % HBCDD). Družba Great Lakes Solutions je marca 2011 napovedala, da bo povečala proizvodnjo za EPS in XPS primernega zaviralca gorenja, in sicer bromiranega kopolimera stirena in butadiena z veliko molekulsko maso (polimerni zaviralec gorenja). Vendar se pričakuje, da bo za popoln prehod panoge na to tehnologijo potrebnih več let. V skladu s panožno oceno nevarnosti gre za obstojno snov, ki pa se ne kopiči v organizmih in ni strupena.

Po informacijah, predstavljenih na osmem sestanku Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal, se zdaj poskusne količine polimernega zaviralca gorenja dajejo v preizkušanje nadaljnjim uporabnikom. Poskusi proizvodnje velikega obsega so bili uspešni in polimerni zaviralec gorenja bi moral biti leta 2012 na prodaj pri družbi Great Lakes Solutions, ki je del skupine Chemtura. Družba ICL-Industrial Products je pred kratkim napovedala, da želi doseči komercialno proizvodnjo do leta 2014 (10 000 metričnih ton). Družba Albemarle (ZDA) bo kemikalijo ponudila na trgu leta 2014. Torej bi morali zadostne zmogljivosti za nadomestitev HBCDD doseči v treh do petih letih.

¹⁷ Uredba Komisije (EU) št. 519/2012 z dne 19. junija 2012 o spremembi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 850/2004 o obstojnih organskih onesnaževalih glede Priloge I, UL L 159, 20.6.2012, str. 1.

¹⁸ <http://www.klif.no/publikasjoner/2819/ta2819.pdf>.

Glede na zgoraj navedeno bi bilo treba časovno omejeno izjemo za uporabo HBCDD v EPS in XPS za namene, povezane s stavbami, podpreti, da bi imela zadevna gospodarska panoga dovolj časa za prehod na nadomestne snovi.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Predlog obsega Sklep Sveta na podlagi členov 192(1) in 218(9) PDEU o določitvi stališča glede predloga za spremembo prilog A in B k Stockholmski konvenciji o obstojnih organskih onesnaževalih, ki se sprejme v imenu Evropske unije na šestem zasedanju Konference pogodbenic.

Člen 218(9) PDEU je ustrezna pravna podlaga, saj je akt, h katerega sprejetju je pozvana Konferenca pogodbenic na šestem zasedanju, sklep o spremembi priloge k Stockholmski konvenciji, ki ima pravne učinke.

Predlog

SKLEP SVETA

o stališču glede predloga za spremembo prilog A in B k Stockholmski konvenciji o obstojnih organskih onesnaževalih, ki se sprejme v imenu Evropske unije na šestem zasedanju Konference pogodbenic

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 192(1) v povezavi s členom 218(9) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Evropska unija je 16. novembra 2004 ratificirala Stockholmsko konvencijo o obstojnih organskih onesnaževalih (v nadaljnjem besedilu: Konvencija) na podlagi Sklepa Sveta 2006/507/ES z dne 14. oktobra 2004 o sklenitvi, v imenu Evropske skupnosti, Stockholmske konvencije o obstojnih organskih onesnaževalih¹⁹.
- (2) Evropska unija obveznosti iz Konvencije v zakonodaji EU izvaja z Uredbo (ES) Evropskega parlamenta in Sveta št. 850/2004 z dne 29. aprila 2004 o obstojnih organskih onesnaževalih in spremembi Direktive 79/117/EGS²⁰ (v nadaljnjem besedilu: uredba o obstojnih organskih onesnaževalih).
- (3) Evropska unija močno poudarja potrebo po postopni širitvi prilog A, B in/ali C h Konvenciji z vključevanjem novih snovi, ki izpolnjujejo merila za uvrstitev med obstojna organska onesnaževala, pri čemer se upošteva previdnostno načelo, da se izpolnita cilj Konvencije in zaveza vseh vlad, sprejeta na vrhu v Johannesburgu leta 2002, in sicer do leta 2020 čim bolj zmanjšati škodljive učinke kemikalij.
- (4) V skladu s členom 22 Konvencije lahko Konferenca pogodbenic sprejema sklepe o spremembah prilog A, B in C h Konvenciji. Navedeni sklepi začnejo veljati eno leto po datumu, ko depozitar seznanj pogodbenice s sprejetjem sprememb, razen za pogodbenice, ki so spremembe zavrnil.
- (5) Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal, ustanovljen na podlagi Konvencije, je po tem, ko je od Norveške leta 2008 prejel predlog za heksabromociklododekan (HBCDD)²¹, zaključil obravnavo te snovi. Ugotovil je, da HBCDD izpolnjuje merila Konvencije za uvrstitev v Prilogo A. Pričakuje se, da bo Konferenca pogodbenic Konvencije na prihodnjem zasedanju odločala o vključitvi HBCDD v Prilogo A h Konvenciji.

¹⁹ UL L 209, 31.7.2006, str. 1.

²⁰ UL L 158, 30.4.2004, str. 7.

²¹ Heksabromociklododekan (št. CAS: 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromociklododekan (št. CAS: 3194-55-6) in njegovi glavni diastereoizomeri: alfa-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-50-6), beta-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-51-7) in gama-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-52-8).

- (6) HBCDD je bil leta 2011 vključen²² v Prilogo XIV k Uredbi (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)²³. Zato za HBCDD velja postopek avtorizacije iz navedene uredbe. Dajanje HBCDD v promet in njegova uporaba bosta prepovedana, razen če se določeni osebi dodeli avtorizacija za določeno uporabo. Ker se lahko HBCDD v okolju prenaša na velike razdalje, bo globalna postopna odprava uporabe te snovi za državljane EU koristnejša od postopne odprave na ravni EU na podlagi uredbe REACH.
- (7) Za uskladitev uvrstitve v uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih z zadevnim rokom v Prilogi XIV k uredbi REACH bi bilo treba pogodbenicam Konvencije omogočiti, da prenos sklepa Konference pogodbenic o uvrstitvi HBCDD odložijo do februarja 2016.
- (8) Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal priporoča, naj se HBCDD v Konvencijo uvrsti s posebno časovno omejeno izjemo za proizvodnjo in uporabo HBCDD v EPS in XPS za namene, povezane s stavbami. Za navedene namene se v EU uporabi velika večina HBCDD. Zadostne zmogljivosti za nadomestitev HBCDD v EU bodo dosežene v treh do petih letih. Zato bi morala EU na šestem zasedanju Konference pogodbenic podpreti predlagano posebno izjemo.
- (9) Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal ugotavlja, da bi se, če se HBCDD uvrsti v Prilogo A h Konvenciji, z ukrepi za ravnanje z odpadki v skladu s členom 6(1)(d) Konvencije zagotovila taka odstranitev proizvodov in izdelkov, ki vsebujejo HBCDD, da bi bilo obstojno organsko onesnaževalo v njih uničeno ali drugače odstranjeno na okolju primeren način.
- (10) Odpadki, ki vsebujejo HBCDD, zlasti EPS in XPS, ki se uporabljata za namene, povezane s stavbami, se danes reciklirajo v več državah, ki so pogodbenice Konvencije. Te pogodbenice lahko na način, podoben klavzuli, ki je bila na četrtem zasedanju Konference pogodbenic vključena v IV. del Priloge A ter ki pod nekaterimi natančno določenimi pogoji omogoča recikliranje odpadkov, ki vsebujejo tetrabromodifenil eter in pentabromodifenil eter, predlagajo izjemo, ki bi začasno omogočala recikliranje odpadkov s HBCDD.
- (11) Leta 2010 so bili v Prilogo I k uredbi o obstojnih organskih onesnaževalih uvrščeni²⁴ perfluorooktan sulfonska kislina (PFOS) in njeni derivati.
- (12) Odbor za pregled obstojnih organskih onesnaževal pogodbenice poziva, naj prenehajo uporabljati PFOS v penah za gašenje požarov; insekticidih za zatiranje rdečih ognjenih mravelj (*Solenopsis invicta*) in termitov; površinskem nanašanju dekorativnih kovinskih prevlek; preprogah; usnju in oblačilih; tekstilu in oblazinjenju. Prav tako jih poziva, naj uporabo PFOS v površinskem nanašanju trdih kovinskih prevlek, ki je s Konvencijo trenutno dovoljeno kot posebna izjema, omejijo na zaprte sisteme, ki so s Konvencijo trenutno dovoljeni kot sprejemljivi namen.
- (13) PFOS in njeni derivati so bili v Prilogo I k uredbi o obstojnih organskih onesnaževalih uvrščeni le z manjšim številom izjem, predvidenih s Konvencijo. Ob upoštevanju

²² Uredba (EU) št. 143/2011 z dne 17. februarja 2011 o spremembi Priloge XIV k Uredbi (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij („REACH“), UL L 44, 18.2.2011, str. 2.

²³ UL L 396, 30.12.2006, str. 1.

²⁴ Uredba Komisije (EU) št. 757/2010 z dne 24. avgusta 2010 o spremembi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 850/2004 o obstojnih organskih onesnaževalih glede priloge I in III, UL L 223, 25.8.2010, str. 29.

sklepa Odbora za obstojna organska onesnaževala bi bilo treba zadevne posebne izjeme in sprejemljive namene za PFOS in njene derivate črtati, razen izjeme za uporabo teh snovi kot omočil v nadzorovanih sistemih galvanizacije. Navedeno izjemo bi bilo treba ohraniti do poteka njene veljavnosti leta 2015. Po tem se njena veljavnost ne bi smela podaljšati –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

1. Evropska unija na šestem zasedanju Konference pogodbenic Stockholmske konvencije sprejme stališče, da podpira:

- uvrstitev heksabromociklododekana (HBCDD)²⁵ v Prilogo A h Konvenciji s časovno omejeno izjemo za proizvodnjo in uporabo HBCDD za namene, povezane s stavbami;
- črtanje naslednjih izjem in sprejemljivih namenov iz vnosa o perfluorooktan sulfonski kislini (PFOS) in njenih derivatih v Prilogi B h Konvenciji: pene za gašenje požarov; insekticidi za zatiranje rdečih ognjenih mravelj (*Solenopsis invicta*) in termitov; površinsko nanašanje dekorativnih kovinskih prevlek; preproge; usnje in oblačila; tekstil in oblazinjenje, v skladu s priporočili Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal²⁶.

Predstavniki Unije na šestem zasedanju Konference pogodbenic Stockholmske konvencije se lahko o manjših odstopanjih od priporočil Odbora za pregled obstojnih organskih onesnaževal dogovorijo brez dodatnega sklepa Sveta.

2. Pogodbenicam Konvencije je treba omogočiti, da prenos uvrstitve HBCDD v Prilogo A h Konvenciji odložijo do februarja 2016.

3. Če se predlaga, naj se v Prilogo A vključi klavzula, ki pod posebnimi in natančno določenimi pogoji začasno omogoča recikliranje odpadkov, ki vsebujejo HBCDD, lahko Evropska unija tako spremembo podpre.

Člen 2

Sklep Konference pogodbenic Stockholmske konvencije se po sprejetju objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

²⁵ Heksabromociklododekan (št. CAS: 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromociklododekan (št. CAS: 3194-55-6) in njegovi glavni diastereoizomeri: alfa-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-50-6), beta-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-51-7) in gama-heksabromociklododekan (št. CAS: 134237-52-8).

²⁶ Sklepa POPRC-8/3: Heksabromociklododekan v POPRC-8/8: Perfluorooktan sulfonska kislina, njene soli, perfluorooktan sulfonil fluorid in sorodne kemikalije v odprti uporabi (del POPRC-8/16), na voljo na: <http://chm.pops.int/Convention/POPsReviewCommittee/LatestMeeting/POPRC8/MeetingDocuments/ta/bid/2801/Default.aspx>.